

vat. Byli to vědecky erudovaní a slavní, klasicky vzdělaní a moudří lidé, na vrcholu medicínské kariéry. Učili nás, že dobrý lékař musí komunikovat nejprve s pacientem nebo s klientem a teprve potom s přístroji, laboratoří a nyní s počítači.

Velmi jsem to ocenil, když jsem pracoval na obvodě v Brně – Rečkovících jako vedoucí lékař v kolektivu 70 sester a lékařů a jako odborník všeobecného lékařství.

Jak dlouho jste pracoval jako obvodní lékař?

Pracoval jsem na obvodě celých 20 let. Byla to krásná a pohnutá léta, měli jsme dobrý kolektiv a rád na svou terénní medicínu vzpomínám.

Můžete nám sdělit nějakou historku z období Vaší lékařské praxe?

Historku Vám nesdělím, protože nevím, zda bych Vás zrovna potěšil, ale mnoho historek, zejména ze studentských let, lze najít v mé knize Medicínské vzpomínání. Vyšla v roce 2003 a 2000 výtisků bylo již rozebráno.

Co Vás motivovalo k spisovatelské činnosti? Máte i další plány, co byste chtěl ještě stihnout do svých 90 – 100 let?

Projevu spisovatelská činnost mi připadá nadnesená, protože nejsem žádný spisovatel; spisovatel je člověk nadaný od Boha, a to

já nejsem. Jsem spíš sepisovatel. K psaní mě motivovala touha zaznamenat vzpomínky na mládí a krásný život, na chápající ženu Janu, která mě toleruje, i když vím, že to nemá se mnou lehké. Je také prvním a neúprosným kritikem každého mého díla.

Rád bych dokončil svou druhou knihu medicínských historek a editoval 15 kapitol příspěvků do knihy o civilizačních chorobách. Dále bych se chtěl intenzivně věnovat sochařské tvorbě. K tomu mi pomáhej Bůh, všichni svatí a moje rodina.

Nezeptal jste se, jak se mám jako důchodce. S pocitem radosti Vám musí sdělit, že dobře, nestěžuji si, i když důchod bych mohl mít jednou tak velký. Ale to bych třeba zase nepracoval a jen lenošil. A tak rád chodím jako důchodce zastupovat lékaře. Nejvíce se mi líbilo na Veterinární fakultě, nyní na závodním středisku MU v Brně, kde zastupuji lékařku, která je na mateřské dovolené. Důchod je krásné období v životě, zejména ve dnech, když vás nic nebolí. Souhlasím se sentencí, že stáří není příliš krásné období, ale je to jediná možnost, jak se dožít dlouhověkosti.

Vážený pane doktore, nezbyvá mi na konec než Vám poděkovat za rozhovor, za čas, který jste nám věnoval a jménem svým a jménem redakční rady Revue Universitas Vám popřát do dalších let neutuchající invenci v umělecké tvorbě, dobré zdraví a osobní spokojenost.

ROZMLOUVAL K. ZEMAN

Jak je to jinde ve větě

Drobečky z amerického kontinentu

Co to je Česká republika?

V posledních létech jsme neúmyslně provedli asi v osmi případech tento neplánovaný pokus: přátelsky naladění lidé, hlavně ze zdravotnického personálu, poznali podle přízvuku, že nejsme rodilí Kanadáné. Jejich otázka: Odkud jste přišli? „Jsme ze střední Evropy a hádejte odkud?“ Ani v jed-

nom případě je nenapadlo ČR nebo ČSR, ačkoliv uváděli Německo, Polsko, Maďarsko, Rakousko, ale i mnohem vzdálenější země; jejich zeměpisné znalosti nebyly vždy vynikající. Zdá se mi, že pro průměrného Američana i Kanadana je asi Evropa kontinent turisticky snad zajímavý, který v minulém století dvakrát musel zdejší lidi volat o pomoc a od kterého nelze dnes mnoho očekávat.

Česko je postkomunistická země s levnou pracovní silou a nelze se divit, že si ji někde pletli s Čečenskem.

Rezervace v ČR?

Známý Jihoameričan se mne zeptal, zda v mé rodné zemi žijí domorodci či „first nations“; uvědomil jsem si proto výhodu tohoto státu: Dejme tomu, že by v Čechách byla rezervace Bóžů a na Moravě Markomanů. Mimoto u Věstonic by byla stará rezervace lovců mamutů; Tito by stále poukazovali na to, že po tisíciletí už mamuti nejsou; je to vina vlády! Ti všichni by neplatili žádné daně, a stěžovali by si na to, že vláda jim staví málo domů pro spousty dětí; opírali by se o smlouvy s praotcem Čechem ze 6. století...

Neznámý fanoušek Čechů

Byl jím Američan Georgie F. Kennan, který zemřel 17. března letošního roku ve věku 101 let. Málokterý čtenář asi slyšel jeho jméno. V roce 1926 Kennan vstoupil do služeb Ministerstva zahraničí Spojených států a od 1929 počal intenzivně studovat ruskou řeč a kulturu, takže od r. 1933 byl považován za experta v sovětských záležitostech. Byl umístěn i v Německu a během 2. světové války se zúčastnil řady důležitých vyjednávání. V roce 1933 a pak 1944 byl služebně v Moskvě, r. 1947 se stal vedoucím dlouholetého plánování na ministerstvu. Významná byla jeho analýza vztahů USA a SSSR: Je nutno zadržovat SSSR politicky a diplomaticky, ale ne přímou vojenskou konfrontací: „SSSR obsahuje zárodek své vlastní zkázy.“ Tato předpověď, která se vyplnila až koncem 20. století. Současně s diplomacií se Kennan věnoval historii amerických zahraničních vztahů v Inst. for Advanced Studies v Princetonu, New Jersey. Byl pak povolán zpět do diplomacie a 1952 byl jmenován velvyslancem USA v Moskvě, ale za pár měsíců si Stalinův režim vyžádal jeho odvolání. Od 1962 strávil 2 roky jako velvyslanec v Jugoslávii. Pak se vrátil do Princetonu a publikoval několik knih z historie 20. století; ty získaly prestižní ceny za vynikající odbornou a literární úroveň.

Kennan a Češi? V roce 1938 jej umístili jako sekretáře na vyslanectví USA v Praze, kde nastoupil hned po Mnichovu. Za protektorátu byla ovšem legace zrušena, ale její

sekretář zůstal jako pozorovatel v letech 1939-40. Rychle se naučil česky, takže mohl konverzovat a číst noviny. Svě tehdejší depeše vydal beze změny r. 1968 v knize From Prague after Munich; diplomatic papers 1938-40 (266 str., Princeton Univ. Press). Knihu jsem náhodou objevil ve velkém knihkupectví. Svou recenzi knihy jsem uveřejnil v Západ today 2,4-5, 1993. V souhrnu možno říci, že Kennanova hlášení by mohl se souhlasem podepsat každý Čech žijící v temné době protektorátu. Kennanovi nešlo, že reakce Čechů, kdyby se situace obrátila, může být velmi nepříznivá pro Sudetské Němce.

Můj souhlas s duchem Kennanových reportů mě přiměl, abych napsal devadesátiletému autorovi dopis a přiložil text své recenze jeho knihy. Na odpověď jsem nečekal dlouho. Jeho dopis jsem nepovažoval za čistou osobní sdělení a vyžádal jsem si od něj dovolení dopis uveřejnit. Zde jej uveřejňuji v českém překladu:

24. září 1993

Drabý pane Soudku!

Teprve nyní jsem měl možnost si přečíst Váš dopis z 8. června, s velkým zájmem jsem si přečetl jak dopis, tak i jeho přílohu.

Rok, který jsem strávil v Praze, od poloviny roku 1938 do poloviny roku 1939, byl ovšem jedním z nejtragičtějsích let dějin českého národa. Nikdo, kdo čte tato hlášení, nemůže mít pochyby – jak se domnívám – o mých sympatiích k Čechům. Že jsou podobnosti mezi situací v oné době, a současností, je jasné; zvláště pokud se týče vztahu Čechů a Slováků. Je rovněž jasné, že vláda Německa se dnes velice a šťastně líší od vlády r. 1939; pevně doufám, že budoucnost uvidí vytvoření lepšího a velmi pozitivního vztahu mezi Čechy a Němci.

Jestliže uveřejnění mých oficiálních hlášení z 1938-1939 může prospět k takové tendenci, pak budou mít tato hlášení větší hodnotu než měla kdysi, když byla adresována přepracovanému, nereagujícímu a především bezmocnému State Department (Ministerstvo zahraničí USA).

Váš Georgie Kennan

V jedné ze svých knih se Kennan zmiňuje o faktu, jak se mohla poměrně malá česká jednotka zmocnit dočasně Rusů při Češi udrželi disciplínu a bojeschopnost. Následuje Wilsonovo mínění tlumočené Kennanem: „Vše týkající se Čechů se líbilo Wilsonovi. Měl rád malé národy a nechutl k velkým; miloval Slované a nesnášel Němce; obdivoval Masaryka, který byl právě ve Washingtonu a sháněl pomoc pro svůj lid. Podle Wilsona byli Češi nevinní a idealističtí a zaslouhovali být všemi způsoby podporováni.“ Jinde Kennan uvádí své mínění jak o Hitlerovi, tak o Stalinovi; obě tyto osobnosti 20. století mohl poznat z větší blízkosti než mnozí jiní. „Je mylná běžná představa, že Hitler byl prostě blázen. Za chaplinovským knírkem. byl státník neobyčejných schopností; bystrý, počítající, mnohdy realistický, obdařený – jako Stalin – schopností přetvářky, rozhodný. se schopností, kterou Stalin neměl, přimět muže k vrcholu osobní oddanosti mocí svého hlasu. Může-li být velikost ve zlu, pak nelze mu velikost upřít.“ Stalin: „Opatrný, osmělý, schovávající patologickou podezřívavost za maskou přívětivosti. Což vypadá nepravděpodobně: byl zadobře se zřejmými nepřáteli spíše než se zřejmými přáteli; věděl lépe, jak věci stojí.“

Kennanův život obsáhl hlavně druhou část první poloviny 20. století. K jeho posmrtnému dědictví se nyní v USA hlásí obě strany, které se snaží vybrat vhodné partie z jeho některých rozporných stanovisek.

Bible v U.S.A.

Někteří lidé chtěli vědět, jiní chtěli věřit.

Nietzsche

Začátek USA byl sice poznamenán osvícenstvím (ústava USA), ale jinak mnohé stopy tu zanechaly křesťanské církve a sekty, které emigrovaly z Evropy. 2/3 populace jsou protestanti, a 1/3 katolíci. Protestantické myšlení je základem státu; odluka náboženství od státu vedla prý k nadprodukcí církví a sekt. Báse převážně v jižních státech (Bible Belt) je následující: 92 % věří v osobního Boha, 69 % v anděly (46 % v anděly strážné);

55 % Američanů věří, že Bible je autentické slovo Boží (fundamentalismus) včetně popisu stvoření světa a člověka. Bible byla doplněna např. Mormony; J. Smithovi z NY anděl diktoval „Book of Mormons“ o pobytu Krista v Americe. 67 % učitelů v Texasu (1991) je kreacionisty. Osobně jsem se přesvědčil před léty ve Filadelfii, kde v muzeu chybělo schéma evoluce člověka; kurátor mi řekl, proč. Když papež připustil evoluci, protestovali pracovníci Inst. for Sci. Study of Creation (San Diego); papež prý není vědec a problému nerozumí. Ale za desetiletí přibylo v USA i těch, kteří se k žádné církvi nehlásí; jsou „bez vyznání“, což neznamená ateisty (8 % - 14 %). Fundamentalisté se sami nazývají „evangelics“ a ovlivňují politiku USA: zvolili Busha, podporují Izrael, protože Jehova slíbil Palestinu Židům; chránit prostředí (Kyotský protokol) není nutné, protože Ježíš se brzy vrátí a bude konec světa (Husité 1420 čekali milénium a házeli cenostou do kádí, protože nebude ničeho zapotřebí...)

Evangelismus šíří charismatictí kazatelé v TV a rozhlasových stanicích; byly postaveny obrovské kostely s příslušenstvím (restaurace, bufet, opravná auta). V Kanadě je situace poněkud „evropštější“... Ale např. v Torontě byly letos po třinácté pořádané pašijové hry s obrovskou návštěvou z USA (250 herců, nanebevzetí realisticky předvedeno). V USA se bojuje s ego-mentalitou (ideálem je sex, nové silné auto, velký dům a hodně peněz). Oblíbené jsou „positive self-help books“ psané charismatickými pastory a vydávané v milionových nákladech. Odevzdání se Ježíši vzbuzuje u některých pocity extáze až orgasmu (píseň „...he really worked my body, he really made me scream and shout...“). Druhou stranou evangelistu je pruderie v USA, neznámá v Evropě: ženy na obrázcích v minimálním oblečení, ale bradavky nesmí být vidět. Novorozené děti a dvouleté holčičky musí mít plně plavky; loni jedna populární zpěvačka měla v TV malý „defekt“ v oblečení; následovala velká pokuta pro TV společnost. Děti musí být chráněny před realitou lidského těla... Veliký rozdíl např. od Německa...

DUŠAN SOUDEK